

Ardealul

Romania

Apare Lunea, dimineața, cu ultimii 25 bani Posta națiuni politice și știri sportive

Director:

Theodor Reculescu

Abonamente:

1 an: 100 lei, jum. de an: 50 lei. — Autorități, mari întreprinderi 1000 Lei.

Redacția și administrația Arad, Bul. Ferdinand 5

Românii în Extremul Orient

Profesorul Ștefan Straton, care a umblat întreaga lume în calitate de atașat de presă, s'a întors după 13 ani în țară, venind din Abisinia.

D-sa aduce o mulțime de date interesante cu privire la românii din Extremul Orient, ajunși acolo în urma emigrărilor sau dezertării din Siberia. Sunt anume vreo 27 mii români în Extremul Orient și se ocupă cu negustoria, sau sunt funcționari.

În Schanghai au chiar un liceu românesc și un cotidian „Libertatea Română”. În acest singur oraș se găsesc circa 12 mii români. Dintre aceștia unii au ajuns într'o situație materială foarte bună, iar alții ocupă demnități. De exemplu, în ginerul Anton Gheorghiu, din Vaslui, este director general al căilor ferate din Singapour — Bancaque, iar profesorul Creangă este rectorul universității din Colombo. Toți își păstrează limba și obiceiurile.

D. profesor Ștefan Straton a fost martor ocular al primelor zile de război între Italia și Abisinia, apoi în ziua de 4 Octombrie a. c. a plecat spre țară, ajungând în ziua de 28 Oct. D-sa este convins că Italia va ocupa în câteva luni de zile întreaga Abisinie.

D. prof. Straton este originar din Suceava și a funcționat ca profesor la Sibiu. În anul 1922, a fost trimis de agenția americană de presă „United Press”, într'o călătorie de studii în jurul lumii, călătorie care a durat 13 ani.

D. prof. Straton va ține — ca și în alte orașe — o conferință în sala căminului industriștilor, din str. Consistorului, Marți, 17 Decembrie c., la ora 9 seara.

Dr. Vaida la Rege

Din București se anunță că dr. Al. Vaida Voevod, președintele „Frontului Românesc” va fi primit Marți în audiență de către M. S. Regala și reținut la dejun.

Politica în Biserică

Intelectualii și norodul din ținutul Aradului, încearcă o mare bucurie: unul din cei mai reprezentativi fii ai acestui județ, P. S. S. Andrei Mager-Crișanul, a fost ales episcop de Arad.

Biserica strămoșească a fost crunt lovită din toate părțile și se mai încearcă a i se da lovitură. Sectarii de azi caută să desăvârșescă opera de destrămarea bisericii ortodoxe, începută de asupritorii de ieri. Dacă ținem seama că întreaga noastră ființă și puterea de rezistență în decursul veacurilor o datorăm numai bisericii strămoșești, vom ajunge desigur la convingerea că noi toți suntem datori să conlucrăm pentru întărirea bisericii, cel puțin acum, când ne stă în posibilitate acest lucru. Lupta contra sectarismului și contra desbinării dintre frați este o luptă grea și specifică acestor regiuni. Pentru că răul acesta să poată fi stărpit, este nevoie de o acțiune energică a unui ierarh care cunoaște bine situația. În această privință nu se mai pot admite experiențe cu oameni străini, necunoscuți în materie. Aceasta este rațiunea pentru care alegerea ca episcop de Arad a P. S. Sale Tit Simedrea, era o imposibilitate.

În schimb, alegerea pe care au făcut-o arădenii în persoana P. S. Sale Andrei Mager, este întru-

totul fericită, noul episcop fiind fiu al acestui județ și vicar al episcopiei din Oradea.

Revolta ziarului „Ardealul” contra celor cari nesocoteau această realitate, s'a transformat într'o revoltă a tuturor credincioșilor din ținutul Aradului, cari, odată cu cuvintele de îmbărbătare pe cari ni le trimiteau, au început a ține întruniri și a expedea mo'țiuni în capitala țării.

Dar dacă nimeni nu era dreptul de a-și face vr'un merit, apoi sunt anumite persoane cari nu știu cum ar mai putea sta în fața noului episcop, nu pentru că i-au fost adversari, ci pentru că au făcut dovada că sunt dușmani ai bisericii, de îndată ce au căutat să o trans-

forme într'o uneltă politică.

Și pentru că nici odată nu ne-am ascuns după deget, vom spune și de rândul acesta lucrurilor pe nume: trei persoane dintre cei cari trec sau pretind a trece drept figuri reprezentative ale Aradului, d-nii dr. Mihail Mărcuș, dr. Iustin Marșieu și dr. Cornel Iancu — eternul domn Iancu — făceau atmosferă pentru instalarea în scaunul episcopesc a vicarului Stan, sperând că vor avea un ajutor în luptele politice.

Cu toate că ne indoim de rezultatul practic al acestor șocotele politicianiste, rămâne faptul în sine, care are darul să vestejească și pe cea mai reprezentativă figură de orinde ar fi. TH. RECULESCU

Armatele italiene din Abisinia se pregătesc pentru o mare ofensivă

ASMARA. — Mareșalul Badoglio a acordat un interview unui ziarist francez, căruia i-a declarat: „Dacă așteptăm pe pozițiuni, nu o facem din alte cauze ci pentru a reorganiza corpurile de armată. Avem în fața noastră un inamic care ne opune masse de oameni de sute de mii și trebuie să le opunem și noi forțe cât mai bine organizate”.

Correspondenții din Addis A-

beba fac cunoscut că aprovizionarea trupelor de pe frontul abisinian întâmpină mari greutăți. Faptul provoacă neliniște comandamentului abisinian.

Ziarul „L'oeuvre” afirmă că dacă Italia acceptă propunerile Conferinței din Paris și Negusul le va respinge, Franța și Anglia vor cere suspendarea aplicării sancțiunilor contra Italiei.

Scrisori din Jugoslavia

De marginea unui „memoriu”

— Continuare din numărul trecut —

În numărul din urmă al ziarului nostru, am publicat o parte dintr'o scrisoare pe care am primit-o din Banatul jugoslav, în legătură cu „Memoriul românilor” de acolo, pe care doctorul Butoarcă l-a înaintat autorităților din România. Azi, continuăm publicarea acestei scrisori și arătăm cititorilor noștri cine este acest dr. Butoarcă, care se dă drept conducător al românilor din Banatul jugoslav, deși nu știe nici vorbi bine limba poporului în fruntea căruia s'a cocoșat, arătându-și titlul de „șef suprem”.

În afară de cele amintite în numărul trecut, ni se scrie că deputatul sârb, dr. A. Butoarcă, ce se pretinde a fi deputat al românilor din Banatul jugoslav, este rău crescut, se poartă necuvincios cu țărani și special cu preoțimea română de aco-

lo. Bolșevizează satele, asmuțând pe credincioși asupra preoților.

Ca dovadă, reproducem aci adresa anexată la memoriul înaintat consistoriului din Caransebeș, de către venerabilul protopop Ion Murgu din Satul Nou, memoriul respectiv și adresa, fiind expresiunea fidelă a înțelegerii preoțimii de acolo, care indignată peste măsură de purtarea necuvincioasă a acestui mare „mahăr” nr. 51 ex. 1933.

Prea Sfințite Domnule Episcop!

Sub alăturat îmi permit cu tot respectul a înainta protestul preoțimii din tractul Panciovei contra calomniilor ne mai pomenite ale lui Alexandru Butoarcă din Vârșet, ca amăsurat să fie tratat acest individ mizerabil, care a, încasat sute de mii de lei, fă-

ră însă cu până azi să fi ajuns vreun ban la locul destinației, întocmai ca și cei 45.000 lei destinați pentru ajutorarea bisericii din Deliblată.

Unicul ziar românesc „Nădejdea” din Vârșet, e pe cale să apună, din motivul că banii estrădați pentru susținerea lui, nu s'au administrat ziarului menționat, apoi multe și multe altele, cari îngreunează conștiința acestui excroc, astfel că preoțimea întreagă s'a simțit îndemnată, în interesul bineprinceput al neamului nostru, să atragă atenția forurilor mai înalte.

Al Prea Sfinției Voastre plecat: Satul-Nou, la 27 Martie 1933

Ioan Murgu protopresbiter

Iată așa dar, pe „conducătorul” românilor din Banatul jugoslav, numit „mizerabil excroc” de aceia pe care vrea cu forța să-i conducă. Frumos epitet pentru un „conducător”, nu-i așa? Și poate că sunteți curioși să știți dacă eventual, a reacționat d. dr. Butoarcă împotriva acestor epitete.

(Continuare în pag. II-a)

„Bitumen“ și „Distribuția“ în discuția Comisiei Interimare

ORADEA, 17. — În comisia interimară a orașului, d. dr. S. Sângeorgean a interpellat comisia orașului, atacând cu violență firma Bitumen, fiindcă nu respectă contractul cu primăria. D-sa spune: „Firma Bitumen s'a angajat să execute toate lucrările de reformare a trotuarelor și pavajelor din centrul orașului, cu material de asfalt și piatră de prima calitate. Ori toate străzile din centrul orașului sunt într'ostare deplorabilă”. La această interpellare se asociază d-nii dr. Bledea, Givulescu, Dancea și Popovici, cerând ca să se someze firma „Bitumen” „să facă reparațiunile la timp și nu acum în preajma iernei când materialul de asfalt nu rezistă!”

La propunerea d-lui primar dr. Bledea se delegează o comisie compusă din d-nii consilieri: Bôca, dr. maior Luponcea și Popovici, care se va deplasa la fața locului, cercetând starea deplorabilă a străzilor pentru a depune un raport detaliat, în

Prețuri vechi Prețuri etne!

Palton din piele fină mărou cu căptușeală de miel negru L 1400
Paltoane de iarnă în toate culorile. L 1200
Palton negru de iarnă pt bărbați calitate bună L 1400
Haină bărbătească de lână L 1200
Paltoane Hubertus Loden din Brașov L 1200
Haină de pisle pentru turiști L 1100

LA

Muzsaj

ARAD

Vis á-vis cu intrarea teatrului

proxima ședință a comisiei interimare.

Licitația din ziua de 11 XII a. c.

La recenta licitație ținută în sala mică a primăriei, au participat două reprezentanțe serioase ale firmelor de petroi: Madaras și „Distribuția”, prin d. inginer Focșăneanu de la București și ing. Prodan, din localitate.

Discuțiile au fost agitate.

Licitația a fost amânată pentru 22 Ianuarie 1936. „Distribuția” prezentându-se la licitație, a susținut prin d. ing. Focșăneanu, cu multă competență, cauza societății, luându-și angajamente concrete: construirea pe seama societății a căsuțelor durate din beton armat, care adăpostesc automatele din diferite puncte ale orașului. Constituirea vespasianelor publice, pe cheltuiala societății și alte câteva gratuite îmbunătățiri care, după zece ani, rămân proprietatea primăriei.

Grupul Madaras a susținut înegal o temă contrară: nu edifică nimic, plătiind în schimb chiria mare. D. consilier I. Ionascu a inclinat vizibil pentru „Distribuția”, ale cărei șanse sunt mari la licitația din Ianuarie.

Svonuri ce remaniere

Amicii d-lui prim ministru au pus în circulație svonul că imediat după terminarea discuției la Mesaj, se va face o largă remaniere a guvernului.

Aceasta ar fi — spun aceștia — cea mai precisă indicație că actualul șef al guvernului se bucură de încrederea Coroanei și că guvernul va mai sta cel puțin până la toamna viitoare.

Ei bine! n'a căutat cătuși de puțin, să se desvinovățească. Ba ceva mai mult. N'a luat nici o atitudine nici măcar contra d-lui N. Măda, care l-a făcut „hoț” și „tâlhar” într'o intrunire publică. Și n'a reacționat nici în contra preotului Lazăr Cârdu, care cu prilejul campaniei electorale, tot într'o intrunire publică, a spus: „Ne mărginim de data aceasta să spunem că la „Nădejdea” (d. Butoarcă e și directorul acestui ziar) s'a lucrat de mult timp încoace în mod samavolnic și că la această „Nădejde”, sunt multe, multe lucruri murdare, să nu zic și furturi ordinare.

Și, oare, pentru ce tace d. Butoarcă? Desigur că nu din motivul, că, vezi Doamne, se știe cu conștiința împăcată și nu se sînchisește de astfel de atacuri publice.

D. Butoarcă tace pentru că vorba aceea, are unt pe cap și îi este frică să iese la soare, ca nu cumva să i-se topească.

La „Nădejdea” în fruntea căreia este ca director d. Butoarcă, sunt — după cum ați văzut mai sus — multe lucruri încă neclarificate. Se vorbește public că ar lipsi cam peste 120.000 dinari, pentru care sumă este responsabil numai d. Butoarcă. De ani de zile, comitetul acestui ziar, îl provoacă pe d. Butoarcă să dea socoteală despre acești bani. El însă află întotdeauna pretexte să evite desocotirea și nu se prezintă în fața comitetului. În ultimul timp, fiind prins, întâmplător, în sala de ședințe, chiar când era convocat comitetul și fiind strâns cu așa, a căutat prilej de certă cu venerabilul preot Teodor Petrică din Nicolin și în urma acestei certări a plecat dela ședință, fără să prezinte vre-o socoteală.

Tot o dovadă despre cinstea exemplară a acestui d. deputat și conducător, ne-o aduce și fostul capelan protopresbiteral la Vârșet, Traian Petrică. Acesta fiind și casier la banca

„Contractul colectiv de muncă”, la Oradea

ORADEA. — Reproducem în extenso datele „contractului de muncă colectiv” votat în conferința brutarilor prezidată de d. insp. Clonda, la inspectoratul muncii Oradea.

Contractul încheiat între Asociația Națională Română a Muncitorilor din Oradea, secția brutari, pe deoparte și patronii brutari din Oradea, pe de altă parte, în următoarele condițiuni.

Art. 1. Contractul intră în vigoare la 1 Dec. 1935 expirând la 1 Dec. 1936.

Art. 2. Timpul de lucru e de 8 ore pe zi, adică 48 ore săptămânal, care nu poate fi depășit. Art. 3. Lucrătorii necalificați, nu pot lucra lucrări de specialitate, vor fi concediați și înlocuiți cu lucrători calificați. Art. 5. Ucenicii vor fi angajați numai în ateliere care fabrică cornuri, adică: un ucenic un de lucrează dela 2—5 lucrători și 2 ucenici în acele ateliere cari au dela 5—10 lucrători, iar după eliberare se vor menține ca lucrători 6 luni. Art. 6. Patronii sunt obligați a acorda concediul de vară plătit tuturor lucrătorilor în drept, conform legii. Art. 7. Ziua de 1 Mai va fi zi de sărbătoare. Muncitorii nu vor lucra, iar ziua li se

va plăti întreagă. Art. 8. Coacerea pâinii particulare se face în acord cu patronul și lucrătorul. Art. 9. Repaosul duminical începe Duminică dim. la orele 6 până la orele 18 Luni seara. Art. 13. Lucrătorii angajați numai dintre membrii Asociației muncitorilor Români și vor fi plătite astfel: Primii lucrători 250, cei ordinari 200 Lei 200 cu ziua (150, 135 și 100). Art. 20. În brutăriile unde patronul este caren se va lucra și Vinerea 8 ore. Tarifarizarea: Lucrătorii stabili vor primi săptămânal: categ. I, 800 lei, categ. II, 600 lei, categ. III, 400 lei, mensajăm aci: acest contract este opera Inspectorului Clonda, care în repetate ședințe furtunoase cu brutarii, a reușit să stipuleze un contract de muncă colectiv extrem de avantajos muncitorilor români oropsiți, asigurându-li-se plata integrală fixă, concediul anual plătit, repaosul duminical, stabilitatea în serviciu, armonizând interesele comune cu legile statului. Inspectorul Clonda este dintre puținii români care și înțelege menirea sa granita de Vest.

CĂMINUL INDUSTRIASILOR ARAD, STRADA CONSISTORULUI.

Marti, 17 Decembrie 1935, publicistul prof. Ștefan Straton va conferența despre:

Tările de Rasă Galbenă

și

ABISINIA

1) CHINA

Poporul Chinez nu e un popor ci un cadavru viu. Statistica și calendarul. — Sănătatea și educația publică. — Religia și narcoza. — Limbile. — Lașitatea. — Justiția. — Cimitirele. — Banditismul și revoluția. — Degenerarea. — Armata: soldatul și ofițerul.

2) JAPONIA

Statistica — onoarea — disciplina — bravura — harachiri — căsătoria. — Justiția: crima și pedeapsa. Educația și sănătatea publică. — Religia. — Militarismul. — Cei 27.000

Români din Extremul Orient

3) ABISINIA

Fauna și Flora — despotismul. — Antropofagia. — Momentul secret al Angliei Abisinia, intriga și șanta englez. — Normandismul și boinicilor Abisinieni. — Provocarea Engleză. — Ducele învinge.

Conferința are la bază informațiile luate la fața locului publicistul Șt. Straton, care atașat al agenției americane „United Press”, din anul 1934 până în prezent, a înconjurat de 2 ori globul pământesc.

românească „Luceafărul” din Vârșet a furat niște acțiuni în valoare de 81.000.— dinari, cari erau depozitate acolo de biserica din Coșteiu.

Petrică, după descoperirea furtului, a fugit la noi în România și azi se află în Timișoara. Ei bine, casierul delapidator, spune tuturor cu care stă de vorbă, că autorul moral al furtului este Butoarcă, pentru că dacă el nu-l îndemna, n'ar fi furat. Și afară de aceasta, banii i-au împărțit împreună, după ce au vândut acțiunile.

Butoarcă, în ședința comitetului Cultural, când preotul Const. Dămian i-a aruncat în față că el este partaș al furtului dela Luceafărul, a primit această cauză fără nici o protestare. Pentru ce? Pentru că se teme că va ajunge și el pe mâna parchetului alături de Traian Petrică ce va fi încurând extrădat.

Afară de acestea, d. deputat Butoarcă a mai comis încă o excocherie la banca Luceafărul.

Tatăl său, azi mort, avea o dată de câteva sute mii dinari la acea bancă și datoria era intabulată pe vremea sa. Mai avea o datorie și un oarecare Schmidt, pe un cont biu girat tot de tatăl d-lui deputat dr. A. Butoarcă.

Pentru această datorie, în urma intervenției băncii s'a vândut averea lui Schmidt încasându-se o sumă acoperea datoria.

Butoarcă, pe acel timp președinte al comitetului de supraveghere al cii, a dat ordin unor funcționari să știrea direcțiunii, ca suma să se treacă în contul datoriei lui Schmidt și să se plătească, el a luat gaj pentru datoria lui Schmidt.

Mai apoi, tot el, care n'are o știință un venit, — căci deși un doctorat în drept, nu profesă fiindcă n'a reușit nici a cincea să-și ia examenele de nostrificație (Continuare în pagina III-a)